

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

redactie: dovenetel 45 - Heerenveen

adm. kon. wilhelminalaan 38, leersum

W. Borgdorff — Doorn

Wat zien de mensen bij ons?

„Al legerd zich een leger tegen mij, mijn hart vreest niet;

al verheft zich een krijg tegen mij, nochtans blijf ik vertrouwen.”

Psalm 27 vs. 3

Psalm 27 behoort tot de meest bekende en meest gezongen psalmen. Als er in de eredienst 'verzoeknummers' opgegeven zouden mogen worden, dan zou deze psalm zeer dikwijls genoemd worden. Op hoogte- en dieptepunten van het leven wordt er ook graag naar gegrepen. Ook bij huisbezoek blijkt het telkens weer een geliefde psalm te zijn. De reactie is dan: „mooi, die psalm, hij spreekt me erg aan; ik herken in deze psalm veel van wat er in mijn leven speelt“. Wanneer dan gevraagd wordt naar wat er dan zo raak gezegd wordt in dit lied van David, dan is het antwoord meestal: „dat heel duidelijk uitgesproken vertrouwen in God onder alle omstandigheden. Het onwrikbare geloof dat een werkelijk steun blijkt te zijn in alle wisselingen van het leven.”

Echter, als je gaat bladeren in verklaringen van deze psalm, dan wordt er gewezen op allerlei moeilijkheden bij de uitleg. Zo duidelijk aansprekend als deze psalm is voor de kerkganger, zo onverstaanbaar lijkt hij te zijn voor degene, die probeert heel precies te lezen wat er staat.

Bij voorbeeld: oorspronkelijk waren het twee psalmen, de naad loopt nog duidelijk zichtbaar tussen vs. 6 en 7: een plotselinge overgang van een rustig vertrouwen naar een angstig vragen; het is moeilijk, eigenlijk onmogelijk, om aannemelijk te ma-

ken, hoe de twee tot één lied geworden zijn...

Een ander: hier worden de wisselende stemmingen van de gelovige heel goed in weerspiegeld. Deze uitleg verklaart het geliefd-zijn van deze psalm. Het is immers hartverwarmend om eigen ervaringen te herkennen in oude psalmwoorden? Toch, hoewel de bijbel inderdaad laat zien, hoe ook het leven van een gelovige een afwisselend bestaan kan zijn — jubelend, maar ook treurend, vol vertrouwen, maar ook bang vragend — toch wil Psalm 27 ons dat niet voorhouden. In Psalm 27 worden niet verschillende momenten uit een heel leven achter elkaar genoemd.

Zeker, er is verschil tussen vs. 1-6 en vs. 7-14. Het ene deel heeft een andere toonhoogte dan het andere: diep vertrouwen en bang vragend... maar er is een ander onderscheid tussen die twee delen: eerst is de HEERE een Hij, derde persoon; later een U, tweede persoon. Eerst spreekt David over de HEERE, dan tot de HEERE. In deze psalm treffen we niet verschillende stadia uit Davids leven aan, maar: twee kanten van een zelfde periode uit zijn leven. Naar anderen toe laat hij zien, hoe hij door het geloof steun ondervindt, tegenover God stelt hij zich op als een smekeling, die angstig is en het allemaal niet meer weet.

Gaat dat dan samen op? Als het er

zo voorstaat in je leven, is er dan geen tweespalt? Aan de ene kant: al legerd zich een leger tegen mij, ik vrees niet, want God is mijn sterkte... aan de andere kant: HEERE, wees mij genadig, verberg Uw aanzicht niet voor mij — is dat geen aanwijzing van een volkomen gespletenheid?

Is deze psalm een aanmoediging, om van je geloof naar buiten toe een show te maken; tegen anderen te zeggen: de HEERE is mijn Helper, ik vrees niet, maar ondertussen een sterk twijfelend geloofsleven te hebben? Ben je dan nog eerlijk en geloofwaardig? Is dat de bedoeling van God met ons?

Maar... is David wel zo sterk in het eerste deel van de psalm?

Het woord dat vertaald is met 'vertrouwen' draagt iets mee van: 'als een ongeboren vrucht je beschermd weten'. En dat is heel wat anders dan: de geloofsheld uithangen. „Hij bergt mij in het verborgene van Zijn tent“ — in de tent van vroeger was ook een soort slaapcabine, 'n privé-gedeelte, waar buitenstaanders niet naar binnen kwamen of gluurden. Als de vijand op zoek is naar David, dan is hij niet te vinden; hij is immers weggestopt in het slaapgedeelte van de tent.

In het eerste gedeelte van de psalm komen we David helemaal niet tegen in een heldenrol; hij is juist iemand, die, als het spannend wordt bescherming zoekt. Niet David, maar de HEERE is de Held.

Deze psalm laat zich dan ook goed lezen tegen de achtergrond van de tijd waarin David door Saul werd achtervolgd. Hij moest telkens weer vluchten, Saul zocht hem immers om hem te doden. Toch hoor je David regelmatig sterke taal spreken tegenover Saul. Vanaf een hoge rots getuigt deze vluchteling van de helpende hand van de HEERE.

Het is met name in deze periode, dat David niet zichzelf zocht, maar voor alles bezig was met de zaak, het Koninkrijk van God; hij was bedacht op de heerlijkheid van de HEERE.

Van hieruit trekken we de lijn dan ook door naar de Zoon van David. Jezus Christus, die van jongsaf aan bezig was in de dingen van God (vgl. Lukas 2 vs. 40-52). Deze Jezus ontmoeten we ook in Gethsemané. Een heel opmerkelijk tafereel (Matt. 26 vs. 36-56). Enerzijds „begon Hij bedroefd en beangst te worden, tot stervens toe“, anderzijds het Koninklijke „of meent gij, dat Ik mijn Vader niet kan aanroepen en Hij zal Mij terstond meer dan twaalf legioenen engelen ter zijde stellen?“ Dat is dezelfde Jezus, op hetzelfde moment. De zeer beangste Zoon van David zoekt Zijn toevlucht bij Zijn hemelse Vader, en treedt zó de soldaten tegemoet.

Ons leven, ons geloof, het is een verwijzing naar God. Het is de bedoeling, dat de anderen, om ons heen, zien, niet een tweespalt, ook niet dat wij helden zijn, maar: dat God de Held is in het leven.

IN DIT NUMMER

- 89 Ds W. Borgdorff,
Wat zien de mensen bij ons?
- 90 Drs W. G. Rietkerk,
Gandhi - 2
- 91 Drs O. Mooiweer,
Meditatie over het kruis
- 92 Prof. dr H. J. Jager,
Een ABC van het Nieuwe Testament
- 93 Drs P. J. van Kampen,
Wil Oliver Granger opstaan?
- 94 T. Hoekstra,
Ex Libris

GANDHI - 2

Het vorige artikel eindigde met de vraag: **Wie was Gandhi? U weet: juist in deze weken is een film over het leven van Gandhi te zien in vele nederlandse bioscopen. Hoe komt het dat zijn persoon zo velen aanspreekt 25 jaar na zijn dood? Wie was deze buitengewoon twintigste eeuwse „heilige“?**

Twee tegenstrijdige antwoorden

De vorige keer heb ik u al twee antwoorden op deze vraag gegeven. In „Evangelisch Commentaar“ 25-2-'83 pag. 11 e.v. wordt Gandhi aangeprezen als de derde weg tussen communisme en kapitalisme (alsof deze twee „systemen“ gelijkwaardig zouden zijn...). Gandhi is van universele betekenis voor de mensheid, zo lezen wij daar. Als hij dat werkelijk was, was hij een soort tweede heiland. In de Haagse Post (26-2-'83) krijgen wij een heel ander antwoord: daar verschijnt een artikel over Gandhi met de titel: een tragische paradox. Dat is het antwoord dat die schrijver geeft op de vraag: was Gandhi een soort tweede Jezus? Tussen deze twee extreme posities bewegen zich de meeste artikelen die naar aanleiding van deze film in haast alle dagbladen en weekbladen verschijnen.

E.C.

Het blad Evangelisch Commentaar — dat pas is opgericht o.l.v. een groep hervormd-gereformeerde theologen (J. T. Bakker, K. A. Schippers, A. A. Spijkerboer e.a.) geeft inderdaad boeiend eigentijds nieuws. De vage richting van het blad is „op weg naar een nieuwe spiritualiteit“, „dialoog met de godsdiensten“, „nieuwe liefde voor het Jodendom“, „de winst van de psychologie in het pastoraat“, „geen polarisatie met de evangelischen“. In dat kader past nu ook dit artikel van dr J. Feddema over Gandhi: een derde weg? Welke vraag positief beantwoord wordt.

De derde weg

Dr Feddema zegt: Wij staan voor de vraag hoe de mensheid moet overleven in dit verschrikkelijk tijdsgewricht van nucleaire bewapening. Daarvoor nu gaf Gandhi ons een model nl. om vanuit de idee dat alle mensen broeders zijn ieder gebruik van geweld af te zweren. Het zal ook wel moeten want „de militaire techniek heeft deze ethiek tot een noodzaak gemaakt. De klassenstrijd militair uitvechten is niet meer mogelijk. Met de huidige wapens betekent dit collectieve zelfmoord.“ Wij zullen de toekomstige conflicten alleen nog met de ethiek van Gandhi kunnen oplossen. Die ethiek is de ethiek van het „niet-weerstaan van de boze“. Gandhi

heeft voor het eerst in de geschiedenis aangetoond dat actieve geweldloosheid niet slechts de zaak is van één individu, maar dat dit collectief en op grote schaal kan worden toegepast.

Tot zover dr Feddema's standpunt.

Begrijpelijke bewondering

Wie zich in Gandhi's leven verdiept komt ook inderdaad onder de indruk van de wijze waarop Gandhi met inzet van zijn leven het onrecht bestrijdt. Ook het geweld in eigen gelederen.

Wanneer op een keer zijn eigen medestanders getegd door een gewelddaad van de Britse overheid een politiebureau in brand steken, waarbij verscheidene politiemensen omkomen, zet Gandhi de actie onmiddellijk stop en trekt zich terug om te vasten. „Vrijheid verwerven door moord, daar doe ik niet aan mee“ laat hij weten. Maar het was toch maar een enkel incident... zo

pleiten zijn medewerkers. Gandhi antwoordde: vertel dat maar aan de familie van de slachtoffers. Ik zal vasten als boetedoening voor mijn aandeel hierin.“ Elsevier 12-3-'83, pag. 93.

Voor Gandhi hangen het doel en het gebruik van het middel dat tot het doel moet leiden samen. Grote doelen zijn alleen door die middelen te bereiken die al iets weerspiegelen van het doel dat men najaagt. Dat was voor Gandhi: de liefde die bereid is tot lijden, ja zelfs tot het offer van het eigen leven. Vreugde komt nooit voort uit pijn die men anderen aandoet, maar uit de pijn die men vrijwillig op zich neemt. Het lijden is oneindig veel machtiger dan de wet van de wildernis (= het recht van de sterkste). Het opent de oren van de tegenstander die anders dicht zijn voor de stem van de rede.

Dit is volgens Gandhi ook de leer van Jezus geweest. „Ik beschouw het Westerse christendom in zijn praktische uitwerking als een ontkenning van het christendom van Christus“ heeft hij eens gezegd.

Dit soort woorden van Gandhi en sommige van zijn daden maken indruk op ieder die er kennis van neemt.

Kritiek

Toch moeten wij niet vergeten dat Gandhi dit alles zei en deed vanuit een totaal andere levensbeschouwing en religie dan de christelijke. Daar ligt mijn bezwaar tegen Feddema's visie. Heeft Feddema dan

nooit gelezen dat deze zelfde Gandhi de boodschap van het evangelie van de verzoening afwees? Het kruis van Christus is voor hem hetzelfde als een andere vorm van geweldloos verzet.

Ik las in R.G.G.: Gandhi was een strenge tegenstander van de christelijke zending in zijn land en vertegenwoordigde de mening dat de indische cultuur boven allen verheven was en dat het hindoeïsme universele aanspraak heeft op de waarheid“ II, 1199.

Zijn kracht voor geweldloos verzet putte Gandhi uit zijn religie: „de wortels van Gandhi's geweldloze liefde liggen in het absolute vergeten van het kleine zelf (zelf-loosheid). Terwille van de realisering van het grote zelf (God of Waarheid). God is voor Gandhi identiek met de waarheid en die zetelt in het hart van ieder mens. Doel van het leven is de volledige bewustwording

Lijdensweken

Voor een bijeenkomst van het Contactorgaan Gereformeerde Gezindte (C.O.G.G.) heeft drs K. Exalto uit Benthuisen gesproken over de betekenis van Maarten Luther voor het Gereformeerde denken en leven nu. Deze rede is uiteraard gehouden in verband met het feit dat het dit jaar 500 jaar geleden is dat Luther werd geboren. Er is een verheugende belangstelling van gereformeerde zijde voor de betekenis van Luther. De vereniging van de vrienden van Kohlbrügge hebben zich ook met Luther bezig gehouden. En er is een boek verschenen over Luther uit dezelfde kring als het C.O.G.G. Opvallend is dat bijdragen uit onze kerken ontbreken. Althans voorzover ik weet. De vraag is of dat een oorzaak heeft. Drs Exalto schiet in de roos als hij betoogt dat gereformeerden nog wel wat leren kunnen van de wijze waarop Luther de Christus predikt. In het verslag dat ik las in „Trouw“ staat dat drs Exalto van mening is dat bij Gereformeerden de belangstelling verschoven is: van de Christus naar de christen. Van Jezus en Zijn heil naar de bekeerde en wedergeboren

pastorale notities

DOOR
H. AMELINK

mens. Van het geloof en de rechtvaardiging naar de liefde en de heiliging.

Ik las dit verslag terwijl ik nadacht over het verschijnsel dat ik in deze „lijdensweken“ tot nu toe na 4 zondagen, in 4 verschillende Gemeenten en Verbanden, één preek gehoord heb over het lijden en sterven van de Christus. Ik heb in het verleden de bezwaren tegen de zeven lijdensweken wel kunnen begrijpen. Terecht kan de vraag gesteld worden: Waarom 7 weken preken over het lijden en niet over andere heilsfeiten?

Maar de laatste jaren bekruipt me de vrees dat achter het niet meer in acht nemen van de 7 lijdensweken óók zit dat de aandacht is verschoven van de rechtvaardiging door het bloed naar wat de mens zelf doen moet. Want ik heb wel heel wat preken gehoord over onze taak

en roeping als christen. Dat waren vaak geen slechte preken. Maar ik heb méér gehoord over wat ik doen moest dan over dat wat Christus deed voor mij. Terwijl een zondaar alleen daarvan leven kan en moet. Het gaat toch ook over het laatste houvast van ons bestaan.

Luther heeft eens gezegd, met het gevoel voor de waarheid van het Evangelie en de overdrijving die hem eigen was, dat hij maar één geloofsartikel kende, namelijk de rechtvaardiging van de zondaar, uit genade alleen, zonder de werken. Karl Barth prijst Calvijn boven Luther, omdat Luther eenzijdig zou zijn en noemt Kohlbrügge een gereformeerde hyper-Lutheraan.

Maar ik ben accoord met Exalto dat het de gereformeerden niet misstaan zou van Luther te leren op dit punt. Want een prediking en een denkwereld die zich verplaatst van de Christus naar de christen is gevaarlijk. Dan zijn we horizontalisten, zelfs al keren we ons steeds weer tegen het politiek horizontalisme van onze dagen.

Laten wij de zeven lijdensweken maar in ere herstellen. Het zal weldadigheid zijn voor gekwelde zondaren die van „éénzijdigheid“ moeten leven.

van die waarheid in ons. *Daardoor wordt de mens één met God.* Die eenwording wordt bereikt via ont-hechting en ascese en door de geweldloze liefde tegenover alles wat leeft. Kortom door de kracht van de ziel.

Heel mijn leven, zegt Gandhi in zijn autobiografie is een lange weg om God te vinden. Gevonden heb ik Hem niet, maar als ik soms een glimp van Hem opving dan leek het mij toe dat Hij alleen werkelijk is en *al* het andere onwerkelijk. (blz. 16).

Gandhi's leer is de Oosterse leer van de zelfverlossing van de mens door verheffing van de krachten van de ziel.

Die heeft Gandhi gemobiliseerd voor een sociaal doel. Dat is zijn grootheid.

Ik kan niet begrijpen waar hij zijn sociale bewogenheid uit putte. Uit die indische leer die hij beleed vloeit zij niet voort.

Alleen het is onjuist Gandhi als een soort heilige te annexeren voor het christendom.

Oosters denken

Wie in aanraking komt met Gandhi doet er goed aan de grondgedachten van het Oosten te herkennen:

1. In de wereld van de Oosterse godsdiensten is het lijden zelf een geestelijke wet die een mens bevrijdt uit de kringloop van het bestaan (Samsara), als een mens die weg tenminste vrijwillig kiest voor het goede doel. Het is een verlossingsweg. In het Oosterse denken is de individuele unieke persoonlijkheid van de mens niet van de hoogste waarde — de unieke verschijningsvorm van ieder mens verdwijnt en komt in een andere gedaante weer terug: daarom heeft zelfdoding — of het offer van het eigen leven een heel andere betekenis dan bij ons. Het brengt mij in een later bestaan in een hogere orde terug. Het levert veel op.
3. De Oosterse godsdiensten zijn allen pantheïstisch. Dit betekent dat het onderscheid tussen God en wereld — en ook tussen buitenwereld (samenleving) en binnenwereld (mijzelf) vervloeit. Het is alles één groot proces waarin de mens is opgenomen en waarbinnen de mens moet kiezen voor een éénwording met God — door hogere bewustwording — of tot verduistering van het licht dat in ons is.

In de bijbel komt ook pantheïsme voor. In de vorm van Kanaänitische vruchtbaarheidsgodsdienst: Baäl en Astarte. Het Oosten is in wezen niet zo ver verwijderd van wat de bijbel Kaänitisch noemt. De verheven God die zich aan Israël heeft doen kennen, verafschuwt iedere vereenzelviging van vruchtbaarheid — of zielskrachten of zelfs universele scheppingskracht met Hem. In de bijbel blijft de mens mens en

wordt nooit God — en alle ge-orakel over diepe éénwording met God — door diepere bewustwording — is niets dan een subtiel vorm van wat Eva ook al wilde en wat later tegenover Kanaänitisme wordt afgewezen.

Ontwakend geweten

Toch zijn wij hiermee niet „klaar” met Gandhi. Verre van dat. Als ik luister naar wat hij zegt over het christendom en haar geschiedenis dan komen mij voor ogen de langdurige tijden waarin de kerk heeft geprobeerd om de civitas dei op aarde op te richten — met macht en geweld, de vele boze zweren in de geschiedenis van ons christelijke Westen — van kruistochten tot godsdienstoorlogen, van de slavernij tot jodenvervolgingen en opnieuw sta ik voor een raadsel. Hoe kon dat nu dat dit in een „christelijke” cultuur alles mogelijk was? Hoe kan het dat uit onze cultuur zulke ontzettende wapenuitvindingen zijn voortgekomen en dat onze cultuur zich vandaag verliest aan materiële welvaart ten koste van de armen en ten koste van de schepping? Ik zou liever willen dat de film van Gandhi een bijdrage levert aan een ontwakend geweten dan aan allerlei methoden van geweldloos verzet — of burgerlijke ongehoorzaamheid.

Ik zie die laatste niet als echt positieve krachten in onze samenleving. Die zullen wel vrij komen als ons geweten ontwaakt en als in de uitzonderlijke crisis waarin wij terecht gekomen zijn in de wereld er ook een uitzonderlijke ommekeer plaats vindt. In verootmoediging voor God.

Als Jezus aan Israël een barmhartige Samaritaan voorhoudt als voorbeeld, zouden wij dan niet zo ook op Gandhi mogen letten?

Haagse Post

Tenslotte: u heeft gemerkt: op de vraag wie Gandhi was vind ik als het erop aankomt toch het antwoord van het E.C. minder dicht bij de waarheid dan het antwoord van de Haagse Post. De Haagse Post geeft m.i. een beter antwoord door Gandhi een tragische paradox te noemen. Paradox omdat hij twee innerlijke tegenstrijdigheden in zich herbergt. D. H.P. werkt dit uit naar de politieke kant. Enerzijds een handig politicus die voor de opbloei van het indisch nationalisme zorgde, anderzijds een mahatma, dat betekent een grote ziel — een heilsleraar die ten diepste de wereld ziet als schijn (maya) die je moet ontvluchten. Ik neem dat woord paradox over als van toepassing op een man in wie twee innerlijk onverzoenbare werelden (Israël en Kanaän) om de voorrang streden. Tragisch wel, omdat inderdaad de vraag overblijft aan het slot „Gandhi heeft India doen ontwaken, maar waartoe?”

O. Mooiweer — Enschede

Meditatie over het kruis

Ernstig

Wij zijn met het gegeven en het teken van het kruis vertrouwd geraakt. Velen zijn er van kindsbeen af mee geconfronteerd. *Telkens wordt er weer over gesproken in de prediking. Als de kerk dat niet meer zou doen, zou zij zich het recht en de mogelijkheid ontnemen zich nog langer kerk te noemen.* Want de centrale inhoud van de prediking van het evangelie aan de gemeente van Christus is, dat de Heiland der wereld in onze plaats aan het kruis diepgaand heeft geleden en zo onze zonde heeft verzoend. Zijn kruisdood is niet meer weg te denken uit de ruimte van de kerk der eeuwen. Daarmee hangt rechtstreeks de bediening van de beide sacramenten samen. Ja, die bediening hangt daarvan direct af! „Wij moeten als kerk 't evangelie niet poeslief maken, maar moeten zelf wederom geboren en bekeerd worden. Tot aan onze dood blijft het: Ave crux, mea spes unica!, dit is: Wees gegroet, kruis, mijn enige hoop! Wanneer dat er niet in staat, is de rest waardeloos” (A. A. van Ruler). Aktuele woorden, dunkt me. Is men dat zich vandaag nog wel bewust? Of is men al tijden bezig die kruisprediking bij te schaven, zodat de ergernis eruit verdwenen is? Want een kruis past eigenlijk niet in het raam van een vermenselijkt evangelie. Dat is niet humaan. Dat strijdt met de eerbaarheid van het menselijk bestaan. Het is eigenlijk te griezelig om aan te denken. Ettelijke mensen in de wereld zitten zo op de tour van de oude Romeinen, die een kruis zo'n afschuwelijke zaak vonden, dat zij zich ervan distancieerden. Een latijns schrijver zegt: „Een Romein sterft niet alleen niet aan een kruis, maar heeft het zelfs nooit in zijn gedachten”. De Romeinen pasten de kruisiging dan ook alleen toe op buitenlandse slaven als ze nog leefden. Wanneer een Israëliet na zijn dood als veroordeelde aan de ruwe kruispaal werd vastgespijkerd, betekende dat: Je bent aan de hel prijsgegeven. De hemel wil je niet meer dragen. „Want een gehangene is door God vervloekt” (Deut. 21 : 23 b).

Effektief

Wij kunnen ons niet voorstellen wat het kruislijden voor onze Heiland heeft betekend. Maar wij kunnen ons ook niet voldoende indenken wat de Here Jezus daarmee voor ons heeft bewerkt. Iemand heeft opgemerkt, dat op Golgotha de duivel openbaar komt als duivel, de mens als mens, God als God. De duivel in zijn briesende vijandschap, de mens in zijn dodelijke zonde en God in zijn weergaloze liefde.

Het klassieke doopsformulier heeft het over grondeloze barmhartigheid van Gods kant. Daarop wordt een appèl gedaan rondom het doopvont door de biddende gemeente, die tot de Here in de hemel nadert ten gunste van het te dopen Bondskind. Omdat Christus tot op de bodem de lijdenskelk heeft geleegd, hoe bitter de inhoud daarvan ook was, mogen wij pleiten op Gods bodemloze ontferming. Die ontferming vindt geen aanknopingspunt in de menselijke opstelling tegenover God. Die barmhartigheid rust alleen in God Zelf! Onder Gods toorn is Jezus Christus tot een vloek geworden. De explosieve toorn van de allerhoogste Majesteit is opgebrand in de lieve Zoon des Mensen! Wij moeten hier maar niet spreken van een tragedie. Want dat zou inhouden, dat we in de Heiland der wereld toch zouden te maken hebben met een vastgelopen Idealist. Ook het woord drama is hier niet van toepassing. Want het is geen treurspel en zelfs niet zonder meer een aangrijpende gebeurtenis. *Het is belijden als een evangelische realiteit!* Paulus heeft het daarom gezien als de allesbeheersende inhoud van zijn evangelieverkondiging aan de Corinthiërs. Het was voor de Grieken een pure dwaasheid. Het stond haaks op hun menselijke wijsheid waarmee zij schermen. Ze hadden, zo dachten zij, de wijsheid in pacht. Laten wij ons daarin niet vergissen als wij over het kruis van Christus preken en spreken. Wij moeten de rauwe werkelijkheid van die vloekheuvel even buiten de Vredesstad, Jeruzalem, onder ogen durven zien. Wij moeten terug naar de ontmaskering van Golgotha. Want hebben we zelf in de loop der tijden het afgrijselijke kruis niet omsluiert? „Wij kunnen zo dierbaar spreken over het kruis, wij hebben het kruis met een aureool omgeven. Maar wat is het kruis, dat de kerk als teken opheft? Niets anders dan een galg, een guillotine, een elektrische stoel om het in moderne bewoordingen te zeggen. De kerk voert een galg als teken in haar vaandel. Is dat geen wonderlijk teken?” (H. Jonker).

Persoonlijk

Je dient het kruis van Christus in je persoonlijk leven te leren kennen en de beslissende plaats te geven. Anders ga je aan de Opstanding van de Heiland op Pasen voorbij! Want God heeft in de uitvoering van zijn heilsplan het één zonder meer in het verlengde van het ander gelegd. *En wat God samengevoegd heeft, zal de mens ook hier niet scheiden!* Het zien op het kruis is *onthullend en ontroerend*.

Als je op de Intensive Careafdeling van een plaatselijk ziekenhuis regelmatig een ernstig zieke zuster der gemeente opzoekt, die eigenlijk maar moeilijk spreken kan en alleen nog maar met beverige hand *het woordje: kruis* op een velletje papier weet te schrijven, kun je je emoties bijna niet de baas blijven. Het grijpt je aan, dat een kind van God op een dergelijke manier uitdrukt wat de kern van haar geloofsbelijdenis is. „In het kruis zal ik eeuwig roemen!” Ja, want *het Lam in de hemel* wordt door Johannes op Patmos visionair ontwaard *staande als geslacht!* De rode kerf in de hals van het Lammetje, het centrum van de hele wereldhistorie, is duidelijk zichtbaar! Zo herinnert God ons aan de diepgang van het lijden van de Knecht des HEREN waarvan Jesaja zo duidelijk en glashelder profeteerde (Jes. 53).

En een dichteres, Nel Goudzwaard-Dubois, verwoordt één en ander als volgt:

Goede vrijdag

Die open handen, krom verkramp, bebloed,
het moede hoofd dat naar beneden hing,
de doornenkroon, de helse foltering,
verstotenheid, die 'k weer aanschouwen moet.

Ik sta verstild te staren naar dit leed.
Wáár zijn de palmentakken, wáár de kroon?
Wàar is het teken van de Mensenzoon?
Mijn God, dit is het wat ik nooit vergeet:

Uw lichaam, nú verbroken als een brood,
uw levensbloed, nú weggevloeid als wijn,
uw ogen die dan nú gesloten zijn,
vernedering tot deze gruweldood.

En tóch, U bent de zin van mijn bestaan!
Want U bent nú de opgestane Heer!
U droeg mijn straf, U gaf mij 't leven weer.
De deur naar God hebt U van 't slot gedaan.

Door uw verbrokenheid ben ik geheeld.
Uw dood - mijn dood, uw leven - mijn begin.
En stralend ga 'k met U de hemel in,
en bid U aan, verzadigd met uw beeld.

Konsekwent

Maar dan blijft het niet bij het zien op dat kruis van Christus! Dan weten wij voorts, dat wij zelf het kruis op ons hebben te nemen, wil er van navolging van Christus in ons leven sprake kunnen zijn! *Dat betekent pure zelfverloochening!* Afrekenen met je eigen ikzucht. De ander voorópstellen, al moet daarbij permanent het mes in eigen vlees. Een geboden ingrijpende zelfoperatie dus!

Ik hoorde eens, dat het in een bepaalde kerk gebruikelijk is, dat het echtpaar dat een kind ten doop houdt, na de doopsbediening van de dienstdoende predikant een houten kruisje krijgt aangeboden. En die dominee zegt daarbij dan het volgende, terwijl hij dat kruisje opheft: „*Dit deed Christus voor ú en dit deed Hij vóór!* Dat is treffend uitgedrukt! Nu houd ik persoonlijk helemaal niet van het geven van een cadeautje bij het doopvont. Zelfs toespraken bij het doopvont hebben mijn sympathie niet. Ik vind dat de aandacht afleiden van het sobere, maar inhoudsvolle gebeuren van de toediening van de Heilige Doop. Laten wij het met de beste bedoelingen niet mooier maken dan het al is. Als de HERE Zelf duidelijk taal en teken van Zich laat horen, kan een toegevoegd menswoord zelfs storend zijn. Maar wanneer zó de verwoording van het kruisoffer in zijn geheimnisvolle openbaring plaatsvindt als boven gememoreerd, kan ik er heel hartelijk mee instemmen. Christus hing als mijn Verlosser eens aan het kruis om ook mij voor eeuwig van de vloek der wet te bevrijden. Dat is voluit evangelie! En dáárvan mogen wij niet smalletjes denken. Wij hebben het zonder restrikties te beamen. Elk aangevoerd excuus is ongeldig. Het is alles of niets wanneer het om de Christus der Schriften gaat!

H. J. Jager — Kampen

Een abc van het Nieuwe Testament

Heerlijkheid (van de gelovigen)

Waarschijnlijk klinkt ons dat wel vreemd in de oren: „Heerlijkheid van de gelovigen”. Van Gods heerlijkheid zingen we in de psalmen. Van de heerlijkheid van Christus weten we. De apostelen hebben zijn heerlijkheid gezien, want Hij was vol van genade en waarheid. Maar van de heerlijkheid der gemeente lezen we in de Schrift ook. Indertijd schreef ik daarover dit: „Iets van de heerlijkheid van Christus straalt nu reeds over en in het leven der rechtvaardigen. Nu reeds werkt de Geest des Heren in de gelovigen, zodat ze een gedaanteverwisseling ondergaan. Wij allen met onbedekt aangezicht de heerlijkheid des Heren als in een spiegel weerkaatsend, worden naar hetzelfde beeld veranderd in gedaante van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heren Geest” (II Kor. 3 : 18). Daarover gaat dit artikelje.

In de gewone zin van het woord kennen we heerlijkheid toe aan iemand, die grote rijkdom heeft of grote macht of een hoge positie. Maar van gelovigen gezegd betekent het zoiets als glans, reinheid, waardigheid, lieflijkheid. Het staat in tegenstelling tot ellende, wrakkerigheid, verloederen. Een dronkaard of een hoereerder komt er ellendig uit te zien, een wrak. Maar wie naar uitwijzen van het Evangelie leeft, de Here Jezus volgt, zich door de Geest laat leiden, krijgt iets stralends, iets aantrekkelijks, iets moois. In volkomenheid zullen gelovigen dat bereiken op een nieuwe aarde. Maar de verheerlijking begint nu en hier al. Als ik me niet vergis, is dat ons door prediking of traditie niet ingeprent. Tot schade van ons leven als christenen.

Dat de verheerlijking nu al begint, wil ik aantonen door enkele teksten te bespreken. Laat ik beginnen met II Kor. 3 : 18, boven aangehaald.

In dat hoofdstuk gaat het over de heerlijkheid van Mozes, die verdween en de verdwijnende heerlijkheid van het oude verbond. Paulus heeft gesproken over de éne Mozes, die met ongedekt gelaat voor de heerlijkheid des Heren stond. En wiens glanzend gelaat de Israëlieten niet konden verdragen. Maar in het Nieuwe Verbond hebben alle gelovigen deel aan de heerlijkheid van Christus. Zij kennen de Here door het Evangelie en staan met Hem in directe gemeenschap door het geloof. Zij weerspiegelen, vangen als in een spiegel op en weerkaatsen iets van de liefde, barmhartigheid en goedheid van Christus. Zij worden in gedaante veranderd, leggen de oude mens af en doen de nieuwe aan. Door de Geest van Christus worden de gelovigen niet alleen gerechtvaardigd, maar ook geheiligd, ja verheerlijkt. Ze worden veranderd, herschapen naar het evenbeeld van Christus. Ze worden Hem gelijkvormig. Genade geneest het leven. Er is in het leven der gelovigen een proces gaande. Ze gaan niet alleen voort van kracht tot kracht, van geloof tot geloof, maar ook van heerlijkheid tot heerlijkheid. Dat mogen en moeten we verwachten van de Heilige Geest. We gaan voort van overwinning naar overwinning. Paulus noemt de gelovigen superoverwinnaars. Als we dat geloven, jagen we naar de heiligmaking, ja naar de heerlijkmaking en bereiden ons zo voor op de eeuwige, volmaakte heerlijkheid. Als we eens altijd bij de Here zullen zijn.

Een andere tekst is in dit verband Rom. 8 vers 30. In de meeste vertalingen zó weergegeven: „Die Hij geroepen heeft, dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd, en die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt”. Volgens veel gereformeerde uitleggers heeft God dit reeds gedaan in Zijn voortijdelijk, eeuwig raadsbesluit. Maar de werkwoordsvorm alleen al laat dit niet toe m.i. Die wijst namelijk aan, wat God steeds gewoon is te doen. Hij kent ons eerder dan wij Hem kennen. Hij is ons altijd met zijn doen vóór. Paulus laat buiten beschouwing, wat wij doen of niet-doen met Gods roeping en verkiezing. Ik ben het eens met dr D. Holwerda, die schreef: „Men mag, gezien de werkwoordsvorm in vers 29 wel tegenwoordige tijd lezen, dus: dien verordineert Hij, roept Hij” enz. We kunnen Paulus' bedoeling wel zó weergeven: God is trouw, we kunnen op Hem aan. Wat Hem betreft, Hij laat niet varen het werk zijner handen. Naar zijn verkiezende liefde roept Hij tot geloof en bekering door Woord en Geest. Bij wie het Evangelie geloof werkt, die rechtvaardigt God. Hij vergeeft de zonden en stelt in de rechte verhouding tot Hem. En dan verheerlijkt Hij de rechtvaardigen ook. Gewoonlijk spreekt de Schrift van heiligmaking. Dat verschilt dunkt mij niet veel van heerlijkmaking. Hoogstens zou ik willen zeggen, dat verheerlijking nog iets sterker aanduidt de verandering, die in dit leven al begint. Dat wij bij dit werk Gods volledig worden ingeschakeld, laat Paulus hier buiten beschouwing. Maar

staat voor ieder, die de Schrift kent, wel vast. Vanzelf, automatisch gebeurt er in ons leven niets. We zullen onze redding, onze heiligmaking of verheerlijking mogen en moeten werken met zorgvuldigheid. Gelovend, dat het God is, die in ons leven werkt het willen en het werken. Zó behaagt het God (Fil. 2 : 13 v.).

Van die verheerlijking wordt in de Schrift ook met andere woorden gesproken. Bijv. in Rom. 6 vers 4: „Wij zijn dan met Hem begraven door de doop in de dood, opdat gelijk Christus uit de doden is opgewekt door de majesteit van de Vader, zo ook wij in nieuwigheid des levens zouden wandelen”. Wat is nieuwigheid van leven anders dan heiligmaking en verheerlijking? Met Rom. 6 vers 11 mogen we elkaar opwekken, er van uit te gaan, door het geloof „dat we dood zijn voor de zonde, maar levend voor God, in of door Christus Jezus”. Daarom zullen wij de zonde niet als koning laten heersen in ons leven. Maar ons leven ten dienste stellen van God. Want we zijn niet onder de wet, waarmee we uit ons zelf klaar moeten komen. Maar onder de genade. Die machtig is niet alleen ons rechtvaardig te maken, maar ook om ons leven te verheerlijken.

Er zijn veel meer teksten te noemen in dit verband. Paulus schrijft bijv. aan de Filippijzen: „Mijn God zal in al uw behoeften naar zijn rijkdom heerlijk voorzien”. Voor „heerlijk” staat een woord, dat we wel kunnen vertalen met „glorieus”! Ik denk ook aan II Kor. 4 vers 18: „Daarom verliezen wij de moed niet, maar al vervalt ook onze uiterlijke mens, nochtans wordt de innerlijke van dag tot dag vernieuwd. Want de lichte last der verdrukking van een ogenblik bewerkt voor ons een alles te boven gaand eeuwig gewicht van heerlijkheid; daar wij niet zien op het zichtbare, maar op het onzichtbare; want het zichtbare is tijdelijk, maar het onzichtbare is eeuwig”. Het leven van Paulus z'n lichaam wordt gesloopt en dat hij oud is voor z'n tijd, is aan hem te zien. Die uiterlijke mens is hij zelf. Zijn leven, zoals dat reilt en zeilt in dienst van het Evangelie. Zijn leven is verteerd door vervolging, ziekte, teleurstelling, lijden van allerlei aard. Maar dat is de buitenkant. Aan de binnenkant is om zo te zeggen een nieuwe Paulus in de maak. Zijn gemeenschap met Christus groeit, zijn hart waaruit de uitgangen van het leven zijn, houdt het uit.

Het leven van geloof, hoop en liefde blijft bloeien. En zo mag en kan en moet het gaan met allen, de echt in Christus geloven. Zij mogen met Gal. 2 : 20 zeggen: „Ik leef eigenlijk niet meer, maar Christus leeft in mij en voorzover ik nu in het vlees leef, leef ik door het geloof in de Zoon van God”.

Aan het slot van I Thess. (5 vers 23 v.) lezen we: „Wij bidden de God van vrede, dat Hij u heiligt door en door, en dat heel uw geest, ziel en lichaam mogen blijken onberispelijk te zijn bewaard bij de komst van onze Here Jezus Christus. Die u roept is getrouw. Hij zal het ook doen”. Als we geloven dat God zulk een bede verhoort, dan zullen we er naar jagen lichaam, ziel en geest onberispelijk te bewaren. En zullen wij dan zeggen, dat we er niet veel van maken? De tekst spreekt in elk geval zo niet!

Deze zomer hoorde ik in de vakantie een goede preek over Openbaring 19 vers 8: „en haar is gegeven zich met blinkend en smetteloos fijn linnen te kleden; want dit fijne linnen zijn de rechtvaardige daden der heiligen”. De laatste woorden kunnen we wel vertalen als: de goede werken der gelovigen. Ons werd voorgehouden, dat die smetteloze kleren ons werden gegeven, gaven der genade. Maar ook dat wij ze zelf moeten weven. Volkomen mee eens: gaven én opgaven. Ik was er blij mee. Nog nooit had deze tekst m'n aandacht getrokken.

Niet blij was ik met de toevoeging van de prediker, dat wij er niet veel van maakten; en dat de verheerlijking eerst kwam op een nieuwe aarde. Ik dacht: waarom moet dat er nu bij. Dat staat hier toch niet. En verder is het niet waar, dat de verheerlijking eerst hiernamaals begint.

Tenslotte: voor enkele jaren ontmoette ik een zuster, die mij is bijgebleven als een levend bewijs, dat het mogelijk is een heerlijk leven te leiden. Ze was ziekelijk, had verschillende kwalen. Maar ze toonde een blij gezicht, had voor ieder een vriendelijk woord, straalde een blijdschap uit om jaloers op te zijn. Ze leefde met een psalm in het hart, een lied op de lippen en een opgeheven hoofd, verwachtend de volkomen heerlijkheid. Dát wil de Here ons allen geven. Hij is trouw, die het doen zal.

P. J. van Kampen — Zeist

Wil Oliver Granger opstaan?

We ronden deze serie artikelen over het Mormonisme af. Na informatie over de leiders van de „Kerk”, de inhoud van de heilige boeken en (een aantal) specifiek-mormoonse opvattingen nog één artikel dus. Hierin aandacht voor merkwaardige, tegenstrijdige of onbegrijpelijke elementen in de mormoonse leer. Voorop zij gemeld dat ik me graag onthoud van tendentieuze vragen. Het volgende is dus ERNSTIG bedoeld; het gaat me niet om „vliegen af te vangen.”

Hieronder een aantal categorieën vragen. De vragen zijn gemarkeerd met een ★; de teksten staan gemarkeerd met een —.

Onvolmaakt ?

— In Mormon 9 : 32 lezen we:

„En nu, ziet, wij hebben deze kroniek geschreven naar de kennis in lettertekens die onder ons de Hervormd Egyptische worden genoemd, die aan ons zijn doorgegeven en volgen onze wijze van spreken zijn veranderd. En indien onze platen groot genoeg zouden zijn geweest, zouden wij in het Hebreeuws hebben geschreven; maar het Hebreeuws is door ons veranderd; en indien wij het Hebreeuws hadden kunnen schrijven, dan zoudt gij geen onvolmaaktheid in onze kronieken hebben gehad.”

(hier steeds cursivering P.J.v.K.)

Vragen

★ Hoe komt het dat er nooit enig spoor van „Hervormd Egyptisch” is gevonden?

★ Staan er, nu geen Hebreeuws gebruikt is, wel onvolmaaktheden in de kroniek van Mormon? Zo ja, is het Boek van Mormon dan zo volmaakt als wordt gezegd?

★ Hoe komt het dat voor het schrijven van deze belangrijke openbaringen geen voldoende grote platen beschikbaar waren? Is het niet bevreemdend dat zulke belangrijke nieuwe openbaringen vanwege de omvang van de eplaten mogelijke „onvolmaaktheden” zouden bevatten?

En verder zeg Ik u: Ik gedenk Mijner dienstknecht Oliver Granger; Zie, voorwaar zeg Ik hem, dat zijn geslacht in heilige herinnering zal worden gehouden, zegt de Here.

Laat daarom niemand Mijn dienstknecht Oliver Granger verachten, doch laten de zegeningen van Mijn volk voor eeuwig op hem rusten.

Leer & Verbonden 117 : 12, 15

Waarom komt Oliver Granger nergens meer ter sprake?

P. van Kampen

★ Is het Hebreeuwse schrift zoveel groter van afmeting dan het Egyptische?

Moeilijk Schrijven ?

— In het Boek van Mormon (Jakob 4 vers 1) lezen we:

„Nu had ik — Jakob, mijn volk ruimschoots het woord bediend — en ik kan maar weinig van mijn woorden schrijven, omdat het graveren ervan op platen zo moeilijk is — ...”

★ Opnieuw de vraag waarom zulk ongelukkig materiaal zou zijn gegeven voor zo'n belangrijke boodschap: (te) kleine platen, te moeilijk materiaal om de (door God belangrijk geachte) woorden volledig op weer te geven...

★ Hebben andere „gewijde schrijvers” met het graveren minder moeite gehad?

— Al op bladzijde twee van het Boek van Mormon zien we in een voetnoot vermeld dat een * de uit-

drukking „and it came to pass” („en het geschiedde” weergeeft. Deze (overbodig geachte?) uitdrukking (onder andere bekend van de toenmalige Engelse Kind James Version) komt zo'n 2000! maal voor... Dus niet in de vertaling — welin het oorspronkelijke.

— Wat ook te denken van 4 Nephi 6:

„En aldus ging het acht en dertigste jaar voorbij, en eveneens het negen en dertigste jaar, en het een en veertigste en twee en veertigste, ja, zelfs totdat er negen en veertig jaren waren voorbij gegaan, en ook het een en vijftigste: ja zelfs totdat er negen en vijftig jaren waren voorbij gegaan”.

Vier en vijftig woorden om te zeggen dat er „59 jaar voorbijgingen”! Dat wijst niet op economische besteding van de beschikbare (kleine) platen...

Volmaakte Boeken ?

We citeren uit de gewijde boeken:

— In het Boek van Mormon, Alma 7 vers 10, lezen we:

„En ziet, Hij (de Messias, PvK) zal geboren worden uit Maria te Jeruzalem, dat het land onzer voorvaderen is...”

★ Staat dat ook zo in de Bijbel?

★ Sinds wanneer is Jeruzalem een land?

— In Ether 6 vers 5, 8 en 11 staat de overtocht van de Jaredieten beschreven:

„En de Here liet een geweldige wind opkomen, die over de wateren blies in de richting van het beloofde land; en aldus werden ze op de golven der zee door de wind voortgejaagd... Terwijl zij op de wateren waren, hield de wind nimmer op te waaien; en aldus werden ze voor de wind uitgedreven... En aldus werden ze driehonderdvier en veertig dagen over het water voortgedreven.”

☆ Is dat geen opvallend lange overtocht? Zelfs mensen als Columbus, die niet zo duidelijk door God met goede wind gezegend werd, deden er veel korter over.

Tegenstrijdig ?

We weten hoe belangrijk het huwelijk voor de Mormonen is. In de vorige eeuw was polygamie zeker toegestaan, zo niet geboden. Wat dan te denken van volgende delen uit de boeken?

— Ook David ontving vele vrouwen en bijvrouwen, en eveneens Mijn dienstknechten Salomo en Mozes, evenals vele anderen. Mijner dienstknechten sedert het begin der schepping tot op deze tijd; en zij zondigden in niets, behalve in hetgeen zij niet van Mij ontvingen.

David's vrouwen en bijvrouwen werden hem van Mijntwege door Mijn dienstknecht Nathan gegeven en door andere profeten, die de sleutelen van deze macht droegen; en in geen van deze dingen zondigde hij tegen Mij, behalve in het geval van Urija en diens vrouw; daarom is hij van zijn verhoging gevallen, en ontving zijn deel; en hij zal hen uit de wereld niet beërven, want Ik heb hen aan een ander gegeven, zegt de Here.

Leer en Verbonden 132 : 39, 39

„Maar het woord Gods bezwaart mij wegens uw grovere wandaden. Want ziet, aldus spreekt de Here: Dit volk begint in ongerechtigheid toe te nemen; zij verstaan de Schriften niet, want zij trachten zich te verontschuldigen voor het bedrijven van hoererij wegens de dingen, die staan geschreven van David en zijn zoon Salomo.

Ziet, David en Salomo hadden waarlijk vele vrouwen en bijvrouwen, waarvan Ik een afschuw had, zegt de Here.”

Boek van Mormon, Jakob 2 : 23, 24.

☆ Wat moet ik nu geloven? Of kan dit allebei?

Hoe spreekt God ?

In „de boeken” komen uitspraken van God zelf die ik — bijbels gezien — niet herken. De vraag is hier vooraf te stellen: is de God die de Bijbel — een door Mormonen aanvaard heilig boek — laat ken-

nen iemand die zó spreekt?

„Laat Mijn dienstknecht Newel K. Whitney zijn winkel, of met andere woorden de winkel, nog voor een korte tijd behouden.”

L & V 63 : 42

„En laat ook Mijn dienstknecht William W. Phelps het ambt behouden, waartoe Ik hem heb aangewezen, en zijn erfdeel in het land ontvingen; En hij moet zich ook bekeren, want Ik, de Here, ben niet over hem tevreden, want hij tracht uit te munten, en is niet ootmoedig genoeg voor Mij”

L & V 58 : 40, 41

„Eens bad ik zeer ernstig om de tijd van de komst van de Zoon des Mensen te weten, toen ik een stem het volgende hoorde zeggen:

Joseph, Mijn zoon, indien gij leeft, totdat gij vijf en tachtig jaar oud zijt, zult gij het aangezicht van de Zoon des Mensen zien; laat dit u daarom voldoende zijn, en val Mij hierover niet meer lastig.”

L & V 130 : 14, 15

Openbaring ?

— „De engelen wonen niet op een planeet zoals deze aarde;

Maar zij wonen in de tegenwoordigheid van God op een hemellichaam gelijk een zee van glas en vuur, waar alle dingen uit het verleden, heden en de toekomst voor hun heerlijkheid worden bekendgemaakt, en zij zijn voortdurend met de Here.

De plaats waar God woont is een grote Urim en Thummim.

Deze aarde in haar geheiligde en onsterfelijke staat zal gelijk kristal worden gemaakt, en zal voor Urim en Thummim zijn voor hen, die er op wonen, waardoor alle dingen, die tot een mindler koninkrijk behoren

In „Opbouw” van 18 maart is op pag. 85 een fout geslopen. Het gedeelte dat begint met „Hij zag het in de kerk niet meer zo zitten” moest vervallen en opgenomen worden bij deze bespreking.

EX LIBRIS

door T. Hoekstra / Zwolle

Nog twee dichtbundels

„Wegen en Wandelingen” is van Koos Veefkind. Het boekje is uitgegeven bij Wever in Franeker en het kost f 14,50. Het spijt me werkelijk dat ik dit niet eerder onder uw aandacht heb gebracht, ik wil het alsnog van harte aanbevelen.

Veefkind is predikant. Bij de preekvoorbereiding verwoordde hij zijn gedachten in een vorm die het midden houdt tussen meditatief proza en religieuze poëzie. Een keuze uit

of alle koninkrijken van een lagere orde, duidelijk zullen zijn voor hen, die er op wonen; en deze aarde zal van Christus zijn.”

(L & V 130 : 6-9)

☆ Is er — Bijbels gezien — enige reden dit anders te bestempelen dan als ongeloofwaardig of dwaas?

Veel meer zou op te merken zijn, maar genoeg moet ook genoeg zijn. De Mormonen, zo te prijzen vanwege hun levensstijl, blijken zeer merkwaardige en afwijkende geloofsstandpunten te hebben. Lidmaatschap van de E.O. (een aantal van hen is daar lid van, heb ik begrepen) of innemend gedrag veranderen daar niets aan. We moeten hun leer *toetsen*, zoals dat met alles het geval is.

De vragen in dit artikel (en andere die in de vorige artikelen impliciet zijn gesteld) kunnen aan Mormonen in alle ernst worden gesteld. Veel is er dat zo anders is dan de Schrift die wij kennen. En gaat het niet om *de Waarheid*?

Voor een evenwichtige beoordeling van het Mormonisme is veel studie nodig. Deze serie is niet meer dan een eerste aanzet. Toch is voor wie Christus echt kennen al wel duidelijk „hoe de wind waait”, hoop ik.

(Bijna) tot slot nog een laatste Morrisons citaat:

„Als een geloofsovertuiging geen kritische studie verdraagt en als de predikers en professoren bang zouden zijn voor zo'n onderzoek, dan zou hun basis erg zwak zijn.”

Apostel George A. Smith, *Journal of Discourses*, dl 14, p. 216

De Bijbel zegt dat ook:

„Geliefden, vertrouwt niet iedere geest, maar beproeft de geesten, of ze uti God zijn; want vele valse profeten zijn in de wereld uitgegaan.”

1 Johannes 4 vers 1

deze „gedichte gedachten” is in deze uitgave gebundeld. Zó staat het op het omslag van het boekje. Gelukkig is hij het tegendeel van de beruchte „dominee-dichters” die wij uit vroegere tijden kennen en die we ook nu nog wel eens ontmoeten. Zijn taalgebruik is dichterlijk in de goede zin van het woord: geen afgesloten beeldspraak, maar ook geen jacht naar oorspronkelijkheid. Hier en daar klinkt de taal van de bijbel door, maar de archaïsmen storen mij niet; zij doen mij soms een beetje denken aan de „bezielde retoriek” van Gossaert, al wil ik er direct aan toevoegen dat de poëzie van Gossaert wezenlijk verschilt van wat Veefkind schrijft. Ik loop het risico zelf een cliché te gebruiken, maar het woord dringt zich aan mij op: ik typeer dit werk als „pretteloos”. Daarmee bedoel ik: geen diepzinnige beschouwingen in een moeizaam geconstrueerde vorm,

maar wel gedachten die waard zijn er kennis van te nemen en die gegoten zijn in een schijnbaar(!) moeiteloos samengesteld bundeltje. Heb ik dan geen kritiek? Jawel. Bij voorbeeld:

God zingt

God huult niet mee

met de wolven in het bos

het bos van de wereld

het bos van de kerk

Daar klinkt voor mij een dissonant, want het beeld van het bos is net even te gemakkelijk. Datzelfde geldt voor: „*de schepping preekt, de preek herschept*”. En wat mij betreft, had het laatste gedeelte van „schepping - 5” ook wel achterwege kunnen blijven, met name het volgende:

Wij kijken de dieren weg

uit onze samenleving

tien twintig jaar geleden

was het hier nog een paradijs

van vogels en vissen

riet en water

nu zijn er huizen

Zo is er wel meer, maar het merendeel van deze bundel spreekt aan, overtuigt.

Heel geslaagd vind ik b.v. „Liefde - 4”. Met lof! Ik zou wel meer willen citeren, ook voor hen die met mij de moeiten in het kerkelijk leven herkennen, b.v. „ambt” en „gaan”, maar ik volsta met nogmaals dit boekje van harte aan te bevelen. Ik vermoed dat velen het met genoegen zullen lezen en herlezen.

—o—

Heel anders is: „Kleine Vreugden” van M. Koffeman-Zijl, uitgegeven bij Kok in Kampen. De prijs is f 8,90. Het zijn eenvoudige, traditionele gedichten over allerlei lieve, vriendelijke en vrome gedachten. Maar één ding valt direct op: de schrijfster beheerst de techniek niet voldoende. Ik zou haar een raad willen geven: laat ze zelf haar gedichten eens hardop lezen. De lezer van Opbouw kan dat ook eens doen met het volgende:

Kleine vreugden

Een vuurrode klaproos, tussen koren op 't land,

Een kleuter die speelt met wat water en zand,

Een eenzame knotwilg, voor de vogel vertrouwd,

Omdat hij daar straks weer zijn nestje in bouwt,

Een moeder, die 's avonds verhaaltjes vertelt,

Een sneeuwklompje, dat ons het voorjaar weer meldt,

Een klein darterl veulen, dat springt in de wei,

Het maakt je van binnen zo warm en zo blij,

Er zijn zoveel vreugden die God ons nog geeft,

En gelukkig de mens, die nog oog daarvoor heeft!

Het lukt natuurlijk wel, maar het feit dat drie van de tien regels een lettergreep meer hebben dan de andere is storend. De eerste regel geeft direct al problemen doordat in het midden drie onbeklemtoonde lettergrepen naast elkaar staan. Vervang „tussen” door „in t” en de regel loopt veel beter. Natuurlijk ontstaat er nog geen „mooi” gedicht na enkele van zulke veranderingen, maar wie traditionele rijmende en metrische verzen schrijft, moet wel op zulke dingen letten. (Zie hiervoor de boeken van Poelhekke en Lode-wick). De laatste regel zou al veel beter worden als het eerste woord vervalt. Is er bij Kok niemand die daar een beetje op let? Ik heb véél kritiek op deze bundel; dit is geen poëzie meer, dit is iets voor het „poesie-album”. Leest u eens het

volgende uit „Terug van wegge-weest”:

*Hij zag het in de kerk niet meer
zo zitten,
Daar was de liefde ook niet steeds
te zien,
En overwoekerden de aardse dingen
Het pas gezaaide woord van God
misschien.*

Die tweede regel is natuurlijk veel te zwak. De liefde is er soms wel te zien, maar als iemand zich van de kerk afkeert, is daar een andere reden voor: het tegendeel van liefde kun je in de kerk ook tegenkomen! Lees maar liever Veeffkind. Bij hem vind je ze allebei. En wat hebben die twee volgende regels met het voorgaande te maken? Het effect wordt bovendien volkomen teniet gedaan door het woord „misschien”. Ik citeer nu ook nog de laatste twee regels van dit gedicht:

*Twee sterke vuisten leerden zich
weer vouwen.
Een kind van God, weer terug van
weggeweest.*

Vuisten vouwen zich niet! Het gebruik van „weer” is taalkundig fout (zoiets heet een pleonasme) en metrisch deugt die regel ook niet. Ik herinner mij dat ik „Het Poore-gie” eens eerder gelezen heb, waar-schijnlijk in een kerkelijk blad,

misschien zelfs wel in Opbouw. Ik neem alleen de tweede strofe over:

*Ze weet nog, hoe ze dikwijls heeft
gemopperd,
En dan jaloers op haar vriendinnen
was.
Dat er veel liefde woonde in
hun huisje,
Waardeer je vaak als kind veel
later pas.*

Die laatste regel is volkomen mis-lukt. Het woordje „je” is fout want het gaat over een „ze”. En als je later iets gaat waarderen, ben je geen „kind” meer. Bovendien is de zin zo in elkaar gewrongen dat het woord „pas” aan het eind kwam te staan, omdat het moest rijmen op „was”. Nee, bij uitgeverij Kok mogen ze daar wel eens wat aan doen! Misschien heb ik de schrijfster en sommige lezers pijn gedaan met mijn kritiek, maar ik kan moeilijk anders. Wie de techniek niet be-heerst, zal nooit „kunst” kunnen maken. Er zullen wel mensen zijn die zich door de gedachten van de schrijfster aangesproken voelen, maar willen wij ooit nog eens iets te zien krijgen van echte kunst uit de hoek van ons calvinistisch volks-deel, dan zal toch een betere smaak ontwikkeld moeten worden dan die voor zulke „versjes”. Dat moest toch nog maar eens gezegd worden.

Beijerenstraat 70, Hoorn? — Het nr. van die postrekening is: 43012. Uiter-aard zijn giften voor dit doel fiscaal aftrekbaar van uw inkomen (althans wanneer het totaal van uw giften nog niet de 10%-grens heeft bereikt). Met hartelijke dank bij voorbaat, A. Sneep (scriba Amersfoort)

Persverslag van de vergadering van de Ned. Geref. Kerken in de regio Utrecht op 3 maart 1983.

De vergadering wordt namens de roe-pende kerk van Doorn geopend door ds W. Borgdorff. Hij heet in het bij-zonder de Chr. Geref. afgevaardig-den van Utrecht-C. welkom. De notulen van de vorige vergade-ring worden vastgesteld. Hierbij wordt geïnformeerd naar cand. C. C. Koolsbergen, die in die vergadering beroepbaar werd gesteld. Bij het voorstel van de kerk van Breukelen om, gelet op art. 37-2 van het Akkoord van kerkelijk samenle-ven, over te gaan tot het aanwijzen van kerkvisitatoren, komt de vraag op hoe dit eventueel zal gaan func-tioneren, gezien de ervaringen in het verleden. De noodzaak van kerkvisi-tatie wordt niet door alle gemeenten even sterk ingezien. Wel wordt pos-itief gesproken over het bevorderen van het onderling contact en het uit-wisselen van ervaringen. De meerder-heid van de vergadering blijkt niet voor een jaarlijks terugkerende kerk-visitatie te zijn. De afvaardiging van Breukelen stelt hierop voor twee kerkvisitatoren aan te wijzen, op wie de kerken een beroep kunnen doen. De vergadering meent dat in dit ge-val deze visitatoren, die dan een ver-trouwensfunctie binnen de kerken zullen vervullen, uitsluitend een die-nende taak moeten hebben. Er wordt besloten dat de kerk van Breukelen dit laatste voorstel nog nader zal uit-werken en voor de volgende verga-dering aan de orde stellen. Bij het voorstel van de kerk van Bunschoten-Spakenburg om van het behandelde in de regionale vergade-ringen acte in plaats van notulen op te stellen, meent een deel van de ver-gadering dat dit te weinig weerslag zal geven van hetgeen besproken is. De vraag komt ook op of men dan de term acta moet blijven hanteren. Be-sloten wordt op de volgende verga-dering, welke gehouden wordt op 29 september te Loosdrecht, een proef te nemen met een daartoe aan te pas-sen kort verslag, dat staande de ver-gadering vastgesteld zal worden. De vergadering stelt vervolgens de afvaardiging van de regio vast voor de bevestiging en intrede van ds A. den Boer te Bunschoten-Spakenburg, nadat de stukken met betrekking tot het beroep zijn goedgekeurd. Bij de rondvraag komt een vraag aan de orde over de relatie tussen onze kerken en de Stichting Oost-Europa Kontakt.

Redactieleden:

Ir. A. W. Biersteker;
T. Hoekstra
Ds. H. de Jong;
Mr. dr. J. Meulink;
D. W. L. Milo;
Ds. E. R. Postma;
Drs. W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds. K. Muller,
Dovenetel 45,
8446 SH Heerenveen
Tel. 05130-20476

Kerknieuws en berichten over
kerkelijke/christelijke aktivitei-
ten te zenden naar:

„Kerknieuws Opbouw”,
Brugakker 36 22,
3704 LP Zeist
Tel. 03404-50278

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist
Tel. 03404-22452

Advertentieprijs:

40 ct per mm.
familieberichten
35 ct per mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Administratie-adres:

Kon. Wilhelminalaan 38,
3956 TD Leersum
Tel. 03434-4288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen
van abonnementen: uitslui-
tend bij de administratie.
Abonnementen kunnen
ieder moment ingaan, doch
slechts per 31 december
eindigen. Opzeggen uiter-
lijk tot 15 november.

Abonnementsprijs:

f 42,— per jaar of f 22,—
per halfjaar.
Buitenland f 50,— p. jaar
of f 65,— per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v.
Geref. Persver. Opbouw,
Brabantlaan 122,
2101 SK Heemstede
Tel. 023-285825

Kerknieuws

Huisvesting ds en mw. Pellicaan uit Australië

Het enkele weken geleden hier ge-plaatste verzoek om huisvesting voor ds en mw. Pellicaan gedurende hun verlof in de komende maanden is op voortreffelijke wijze beantwoord. Tussen mei en september zal ds Pellicaan D.V. elke zondag tweemaal voorgaan in Hoorn, en verder pas-toraal werk doen in die gemeente. Het is niet voor het eerst dat deze predikant zulk werk gaat doen in de Nederlands Gereformeerde Kerken. Reeds in 1980 heeft Amersfoort drie maanden van zijn voortreffelijke dienst geprofiteerd. Deze gemeente heeft nu ds Goudzwaard voor het pastorale werk. Dertig jaar geleden ging ds Pelli-caan naar een emigrantengemeente in Australië (vijf gezinnen), die hem géén tractement kon geven. En hij heeft er pionierswerk gedaan dat rijk gezegend is. Nu is hij emeritus (met een voor ons onvoorstelbaar klein pensioen). Hoorn is uiteraard blij met de moge-lijkheid die zich nu voor haar open-de. Zij vindt doorgaans niet gemak-kelijk hulp in haar moeilijke situatie. De 'Commissie voor Kontakt en Sa-menwerking met andere kerken', die sinds kort ook contact onderhoudt met de Reformed Churches in Aus-

tralië, waartoe ds Pellicaan behoort, verheugt zich op gesprekken met hem om geïnformeerd te worden over de zusterkerken daar.

Er is nu nog één moeilijkheid te overwinnen. Hoorn heeft zich tot het uiterste ingespannen om de zaak fin-ancieel rond te krijgen, en ook van andere zijde is er veel aan gedaan. Toch is, door de sterk gestegen vlieg-reisprijzen, er nog een gat te over-bruggen van ongeveer 1200 gulden. Het zou verschrikkelijk jammer zijn als in het zicht van de haven het schip nog zou stranden door zo'n kleinigheid. Ik hoop dat vanuit de verbondenheid die we met elkander mogen hebben heel wat broeders en zusters bereid zullen blijken het gat in de begroting te dichten. De beste weg daartoe is om rechtstreeks aan de kerk van Hoorn uw gift voor dit doel over te maken.

Mag ik — die als verbindingsschakel voor het een en ander heb mogen fungeren — een beroep doen op de lezers van dit bericht om een bijdrage over te schrijven naar de postreke-ning van de Ned. Geref. Kerk te Hoorn, p.a. br. C. van der Klis, Van

Zoekt U een levenspartner?

Bel of schrijf naar het

„Christelijk Huwelijksbureau”

POSTBUS 8 - 7450 AA HOLTEN

TEL. 05483 - 3277 - b.g.g. 05498 - 59160

Nieuws uit breder kring

SOEH congres

Het congres van de Stichting Evangelische Hulpverlening is al aangekondigd. Niet stond vermeld waar men zich kon aanmelden. Dat is bij drs A. Berger, Dr Hermansstraat 13, Driebergen, tel. 03438-14694. (De conferentie wordt gehouden op „de Bron” te Dalfsen, van 14-16 april.

Gevraagd:

**DAME VOOR GEZELSHAP
IN WISSELDIENST**
in Amsterdam-Zuid.

Brieven onder nummer 25-3 bureau Opbouw, Nooitgedacht 3, 3701 AL Zeist

Bij de administratie zijn enkele over-
drukken aanwezig van

Ds H. de Jong,
ONGEHUWD SAMENWONEN
Prijs f 3,— + portiekosten.

Bestellingen bij de administratie.

PLAATS

UW

FAMILIEBERICHTEN
IN DIT BLAD !

Zoekt U in 't voor- en naseizoen voor uw groep ruimte?

Wist U dat

**Evangelische camping
„T BELOOFDE LAND”**
voor grote en kleine groepen
accommodatie heeft?

BOSWEG 17 - 3781 NG VOORTHUIZEN
TEL. 03429 - 2942

In de serie

HULP BIJ BIJBELSTUDIE (7)

is verschenen:

no. 3 VRIJHEID

door P. C. van Wijk, D. van der Molen e.a.
48 pp., f 4,50

Tijdens de studieweekends die het GLJC in augustus en september 1976 organiseerde bij het behandelen van actuele onderwerpen. Dit werd gedaan door het bestuderen van het thema 'vrijheid'.

De brochure bevat o.a. een vragenlijst, bijbelse en actuele oriëntatie, studieschetsen en enkele artikelen over vrijheid.

Bestellen bij: C. J. van Dijke,
Marterlaan 2,
2116 EX Hilversum
postgiro: 3910300

De brochure kan gebruikt worden voor gemeenschappelijke en individuele studie.

Een uitgave van het
Gereformeerd Landelijk Jeugdcomité
in samenwerking met
Buljten & Schipperheijn te Amsterdam.

De lente is in het land!

Of het nu winter, lente, zomer of herfst is, het werk in God's Koninkrijk gaat door totdat Hij komt.

Wist U dat de chr. geref. vlaamse evang. vereniging

FILIPPUS

(... en hij 'Filippus' predikte hem JEZUS. Hand. 8:35)

- de enige is, die werkt zonder financiële steun vanuit kerkelijke kassen?
- dat het „Filippus” niet te doen is om een bepaalde kerk?
- maar dat wij proberen vanuit onze achtergrond, het Evangelie van God's reddende genade in de Heere Jezus Christus, in België bekend te maken?

Daarom kunnen wij niet zonder uw steun in voorbede en offervardigheid. (Giro 280.717 van de Rabobank te Leerdam, t.n.v. Evang. Ver. Filippus, rek.nr. 35.84.33.924).

— Wie wil ons komen helpen in de zomercampagne?

Opgaven en inlichtingen bij de heer R. L. Lichtert, Kruissherenstraat 10, 3078 GT Rotterdam. Tel. 010-82.67.98

KAMPEN

Gereformeerde School voor MAVO
1e Ebbingestraat 11 — 8261 XC Kampen

Met ingang van 11 oktober 1983 wordt gevraagd een

DIRECTEUR (m/v)

wegens pensionering van de huidige directeur, de heer O. Sierksma.

- de school telt momenteel 9 klassen;
- bij voorkeur Nederlands Gereformeerd.
- inlichtingen (05202-13035) directeur.

Sollicitaties te richten aan de secretaris, de heer G. Last, Lehmkuhlstraat 18 — 8266 DH Kampen — vóór 11 april a.s.

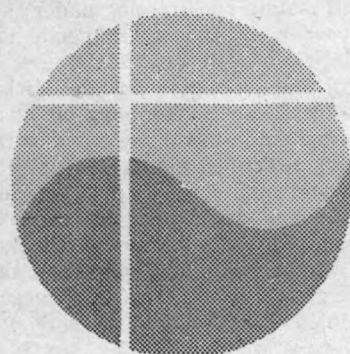
Voor al uw

handels- en familiedrukwerk - boeken folders enz.

is uw adres

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”

Nooitgedacht 3 — 3701 AL Zeist

Studiereis Korea

In Korea groeit de Kerk met ruim 1 miljoen leden per jaar. Vooral de Presbyterianen. De bidstonden en evangelisatie van de Koreaanse kerken zijn een voorbeeld voor ons.

Kennismaking van nabij met wat daar gebeurt kan onze levens en inzichten vruchtbaar beïnvloeden. Van 16-28 juni a.s. gaat een groep uit ons land naar Seoul. Ze zullen daar enkele befaamde Koreaanse geestelijke leiders ontmoeten en deelnemen aan een internationale conferentie.

Door groepsreducties blijft de prijs betrekkelijk laag. Schrijft u voor informatie (spoedig!) naar:

Instituut voor evangelisatie of belt u 01830-35913
(Bram Krol).

Postbus 271,
3940 AG Doorn
(Bram Krol).

De Reformatorische Bijbelschool

Krakelingweg 10
3707 HV Zeist
Telefoon 03404 - 24166

Overweeg je een bijbelschool opleiding? Heb je een jaar (er voor) over om na te denken over vragen rond geloven en zo leven als God wil?

Kom dan eens een dag bij ons kijken. Vraag ook een folder aan en maak een afspraak.

We hebben een driejarige en een eenjarige opleiding.

Naam :

Adres :

Telefoon :

Op. 3-83